

1

Torsdag den 10. december

Solen kæmpede for at banke varme ind i de vinterkolde sandstensmure på Via Dolorosa. En mørk kvinde og en lys mand gik på den ujævne brolægning, mens de nød vejret og hinanden. Eller måske lagde de slet ikke mærke til vejret. Det var Rachel og Emil, der for første gang sammen gik en tur i Jerusalem.

De nærmede sig et velkendt optrin. Tre unge palæstinensere var blevet standset af to israelske soldater, som ville se deres identitetspapirer. Palæstinenserne undersøgte demonstrativt langsomt deres mange lommer. Soldaterne – en køn pige og en stor dreng med et spirende overskæg – stod i fuld mundering med skrævende ben og maskinpistolen skråt foran brystet. Med skarp stemme gav pigen ordre til at få lidt fart på, mens hun med et nøk af pistolens munding signalerede, at hun mente det alvorligt. Emil så, at den ene palæstinenser blinkede diskret til Rachel. Han stoppede overrasket, men Rachel tog fat i et ærme og trak ham videre.

»Soldaterne er kun ude på at genere de tre fyre. Det behøver vi ikke medvirke til,« sagde hun irriteret.

Emil så undrende på hende. Den tone havde han aldrig før hørt fra hende. Det lød næsten som om, hun følte sig personligt involveret. Ved nærmere eftertanke måtte han indrømme, at det let kunne være tilfældet. Rachel havde aftjent sin værnepligt og havde måske selv været pigen med maskinpistolen.

»Du har ret. De står der ikke for at give turisterne noget

eksotisk at glo på,« indrømmede han. »Men ham, den ene palæstinenser. Kender du ham?«

Hun trak på skuldrene og svarede ikke. Det var en reaktion, Emil efterhånden kendte godt. Normalt svarede hun gerne på hans mange nysgerrige spørgsmål, men det skete jævnligt, at hun gled af og holdt på retten til ikke at udtale sig.

Ti minutter senere drejede de omkring endnu et hjørne.

»Nu skal jeg give dig en lille guidet tur i din fantastiske hjemby,« sagde Emil og pegede til venstre på en kirke, der lå på gadehjørnet. »Her har du den tyske lutherske kirke Redeemer Church. I kapellet bag den dør længst væk holder den danske menighed til.«

»En dansk menighed i en tysk kirke med et engelsk navn i Israels hovedstad.«

»Jerusalem er også kirkens hovedstad.«

»Jeg troede, det var Rom – eller måske nærmere Vatikanet,« lød det rappe svar.

»Må jeg være fri,« sagde han med korslagte arme og et påtaget surt udtryk.« Så smilede han og vendte sig. »Vi fortsætter hen i krogen derhenne.« Han pegede frem ad gaden forbi et par turistbutikker.

Som så mange andre steder i det gamle Jerusalem så gaden ud til at ende blindt, men længst inde var der et skarpt sving til højre. De gik gennem en mørk passage og stod pludselig i det lune sollys på pladsen foran Gravkirken. Et par spraglede turistgrupper var ved at gøre sig klar til at gå ind i den store kirke. En af guiderne pegede på stigen i en vinduesniche på første sal. Emil havde lyst til at forklare Rachel baggrunden for stogens underlige placering, men i dag havde han en helt særlig plan, så det måtte vente til næste gang.

Da Emil for en uges tid siden spurgte, om Rachel havde besøgt Gravkirken, svarede hun lidt forskrækket, at det havde

hun da i hvert fald aldrig. Lidt efter havde hun sagt, at hvis han ville vise hende rundt, så ville hun godt gå med. Og nu stod de så her.

»Først går vi op på Golgata, hvor Jesu kors stod, og derfra går vi hen til graven. Hvis ikke, der er kø, kigger vi ind. Og så har jeg noget helt specielt, jeg gerne vil vise dig.«

Hun fulgte ham ind mellem portens enorme stensøjler og lod sig opsluge af den dunkle belysning og lugten fra tusinde olielamper.

Da de lidt senere gik ned ad stentrinnene fra Golgata, tørrede Rachel diskret nogle tårer af kinden. Emil undrede sig, for stedet havde aldrig sagt ham noget særligt. Der var alt for meget katolsk røgelse og tingeltangel efter hans smag. Køen ved graven var kort, og snart havde de også set den.

»Og så kommer vi til højdepunktet,« sagde Emil. Han tog forsigtigt om Rachels albue og førte hende ind i en dunkel klippehule, der var indrettet til kapel. Over alteret var der sat en kvadratisk rude ind foran et hul. Klippen bag ruden var badet i spotlys. Foran alteret gik Emil ned på det ene knæ, præcis som han havde trænet det aftenen før. Han tog hendes hånd og løftede sit ansigt imod hendes.

»Rachel. Jeg elsker dig. Vil du gifte dig med mig?« spurgte han med en stemme, der var noget mere grødet end ved træningen.

I den dunkle belysning så han, hvordan de ravgule stænk i hendes mørkebrune øjne lyste op, og antydningen af et smil viste sig. Men så blev hele det smukke ansigt præget af en blanding af skræk og sorg.

»Jamen, Emil dog. Du mener det jo seriøst. Hvad tænker du på?« Hun hev ham op og trak ham resolut forbi salvestenen, ud gennem den massive yderdør og tværs over kirkepladsen. Hun satte sig på en trappe og klappede på pladsen

ved siden af sig. Han dumpede fortumlet ned på den lune sten. Det her hørte absolut ikke med til planen.

»Kan du se den gamle mand på taburetten ovre i indgangen?« spurgte hun og pegede. Han så på den slanke, perfekt formede hånd og fantaserede et øjeblik om, hvordan en ring ville klæde den.

»Altså! Du er akkurat som et lille barn. Mine små søskende forstår heller ikke, hvad det betyder at pege, de stirrer bare på min hånd.«

»Undskyld. Ja, jeg ser ham. Han blinkede til mig, da vi stormede ud af kirken.«

»Virkelig!« Hun rødmede vist lidt.

»Hvad er der med ham?« Efter Emils mening var samtalen absolut på vej i en forkert retning. Der var ingen tvivl om, at hun havde forstået frieriet, så hvad havde hun gang i? Han så ingen anden mulighed, end at gå med i hendes retning.

»Ved du, hvorfor han sidder der?« Han rystede på hovedet.

»Det gør jeg tilfældigvis. Han er muslim, og han er der, fordi ingen af de kristne kirker tør betro nøglen til nogen af de andre. I utallige generationer har to muslimske familier haft ansvar for at låse op om morgenen og låse af om aftenen. Da jeg var lille, var det en af de historier, far yndede at fortælle, når han skulle bevise, hvor idiotiske de kristne er. Men ud over en himmelråbende dårlig reklame for kirkerne, hvad er muslimen i kirkedøren så et tegn på?«

Hun samlede hænderne i skødet og så afventende på ham. Emil vidste ikke, hvad han skulle sige.

»Hvad kan vi lære af muslimen i kirkens dør?« spurgte hun igen.

»Vel at kristne har svært ved at enes,« forsøgte han.

»Muligvis, og det har jøder også, og muslimer for den sags skyld. Men det er ikke det, jeg tænker på.«

»At det er svært at skabe fred mellem mennesker, når nogen har besluttet at hade hinanden.« Hun nikkede, men hendes blik efterlyste stadig det helt rigtige svar.

Han trak på skuldrene og gav op.

»At århundreders traditioner og bestemte måder at gøre tingene på har en fuldstændig afgørende betydning på disse kanter,« sagde hun. »Og et af de områder, der er omhyggeligt reguleret af traditioner, er indgåelse af ægteskab. Og Emil, derinde overtrådte du alle reglerne.« Hun nikkede over mod kirken og rystede derefter stille på hovedet. Hendes øjne søgte forståelse.

»Fortæl mig, hvad der skal til. Jeg vil give min højre arm for at få et ja fra dig.«

»Emil, sig ikke sådan noget,« sagde hun forskrækket.

»Det er jo kun en talemåde. Du forstår vel, hvad jeg mener?«

»Talemåde eller ej. Jeg er opdraget med, at ord har betydning og ikke må misbruges.« Hun så ind i hans øjne. »Men jeg ved, hvad du mener. Tak.«

Et øjeblik lagde hun forsigtigt en hånd på hans. Det var som et strejf af en lun vind. Behageligt og løfterigt.

»Husker du besøget i mit hjem?« spurgte hun.

Selvfølgelig gjorde han det. Han havde mødt Rachel for et par måneder siden. Han læste israelsk historie som en del af det teologistudium, han var i gang med hjemme i Aarhus, og hun læste litteratur. En dag var han åbenbart kommet lidt tæt på pigernes område i kantinen, og pludselig sad hun på den anden side af bordet. Hun lignede fuldstændig dronning Esther i børnebibelen. Mørk og billedskøn.

De faldt hurtigt i snak om krisen i den israelske politik, hvor de palæstinensiske israelere og de ortodokse jøder efterhånden fylder så meget, at nationen er ved at gå i opløsning. Hun fortalte, at hendes hjem lå i det ortodokse kvarter

Mea Shearim. Det overraskede ham ikke, for hendes bluse var ærbart knappet helt op i halsen, og skørtet dækkede godt og vel knæene.

Et par dage senere kom de igen til at sidde sammen i kantinen. Hun spurgte til hans familie, og han fortalte om sin mor, der var forsvundet, og sin far, der var præst i den danske folkekirke.

»Din far er præst, men tror du selv på Yeshua?« spurgte hun. Underligt. Hun udtalte navnet på den måde, som er almindelig blandt messianske jøder.

»Gør du?« sagde han.

»Jeg spurgte først?« Hun parerede med et smil. Netop det smil, der for alvor åbnede hans øjne for, hvilken fantastisk pige, han havde truffet. Og siden havde han set det for sig både tidligt og sent.

»Ja, jeg tror på Yeshua, som du kalder ham. Jeg tror, han er den Messias, som jeres hellige skrifter taler om. Jesus er min frelser. Jeg tror på hans død som soning for min synd og på hans fysiske opstandelse. Men hvorfor spørger du? Tror du selv på ham?«

Hun fejede spørgsmålet til side med den håndbevægelse, han nu kendte så godt. Men han overbeviste sig selv om, at hun ville sige ja, hvis han pressede lidt mere.

De mødtes ofte på universitets gange og på stierne mellem bygningerne. Det blev sjældent til mere end ti minutter. Rachel stod hele tiden og så sig vagtsomt omkring, men samtidig var han overbevist om, at det ikke kun var hans skyld, at de blev ved med at støde ind i hinanden.

»Jeg vil gerne, at du skal møde min far,« sagde hun en dag. »Er du med på det? Jeg siger ikke hvorfor, men jeg er sikker på, at han gerne vil møde dig. Og jeg er helt sikker på, at du vil finde det spændende.«

Han sagde ja og åbnede derved for en af de mest gådeful-

de og spændende oplevelser, han nogensinde havde haft. Et par dage senere nævnte hun et tidspunkt. Hun gav ham en seddel med adressen og en rutevejledning.

»Kan vi ikke bare følges?« spurgte han.

Hun rystede rødmende på hovedet. »Det er ikke anstændigt, at en pige spadserer alene med en mand, der ikke hører til familien. Det er galt nok, at vi står her og snakker sammen, uden at andre kan høre os. Min mor har en mistanke om, at jeg er i gang med noget uanstændigt. Hun er så utroligt fintfølelse og snagende.«

Rachel var den ældste af syv søskende, og de yngste var til stede, da han et par dage senere sad i hendes hjem sammen med dem omkring et lavt bord i en dunkel dagligstue. Rachels mor præsenterede stolt både de tilstedeværende og de fraværende, og hendes mand Eliezar nikkede smilende til det hele. Allerede efter de første par rollinger opgav Emil at huske navnene. Han trøstede sig med, at deres fars fraværende og lidt drømmende blik tydede på, at han heller ikke ville være i stand til at gøre sin kone kunststykket efter og gennemføre en hurtig præsentation med navn og alder. Efter en kop stærk kaffe og et par meget søde kager rejste Eliezar sig og vinkede Emil med ind i et trangt studerekammer.

Eliezar ville gerne vide noget om Jesus. Hans videbegærlighed var enorm, og han spurgte som en, der ikke er uden forudsætninger. Proptrækkerkrøllerne dansede om mandens kinder, mens han forundret nikkede. Men han gled af, når Emil prøvede at blive klog på ham.

»Jeg håber, du undskylder mig, men i dag vil jeg gerne være den, der sidder ved den skriftkloges fødder og suger visdom,« lød hans forklaring.

Emil var bachelor i teologi, men mellem de bugnende reoler følte han sig ikke spor skriftklog. Næsten alle de slidte bøger

ger havde hebraiske titler. Emil var aldrig før blevet rost for at være fyldt med visdom, men han elskede at fortælle om Jesus, så han gik gerne med på Eliezars ønske.

Hverken Rachel eller nogen af de andre viste sig, da han et par timer senere fortunlet tog afsked. Jo, besøget stod lysende klart, selv om det nu var et par uger siden.

»Mens du snakkede med far, blev jeg grundigt forhørt af mor. Hun ville vide præcis hvilket forhold, der var mellem dig og mig, og jeg fortalte hende, at der ikke var noget. Det var jo også sandt – dengang. Havde jeg løjet om det, ville hun straks have afsløret mig. Jeg kan ikke skjule noget for hende. Hun formanede mig strengt til at optræde sømmeligt, men det gør jeg ikke nu – og det vil hun fornemme, når jeg kommer hjem. Far vil gerne have besøg af dig igen, men det vil mor ikke høre tale om. Hendes datter skal ikke gives til en goi.«

Hun vendte sig mod ham med tårer i øjnene og et lille smil ved den perfekte mund. »Find ud af, hvordan man bliver forlovet med en ærbar jødisk pige. Jeg kan ikke mere være sammen med dig på tomandshånd. Farvel Emil.« Og så forsvandt hun bag en gruppe turister.

Hun forsvandt ikke fra hans tanker og længsler, men håbet om, at hun kunne blive en del af hans liv, var svundet ind fra et bål til en lille gnist. Det blev ikke bedre, da han fandt ud af, at goi betyder enhver, som ikke er jøde.

Efter besøget i Gravkirken gik Emil tilbage til den lille lejlighed, han delte med sin gode ven Kristoffer. Det var et gammelt, slidt sted ikke ret langt fra Den Amerikanske Koloni. I de seneste måneder havde de flere gange kæmpet mod den bidende kulde, der trængte ind ved vinduerne og efterhånden også gennem de massive stenvure. Men stedet lå be-

kvent i forhold til universitetet, og der var noget særligt ved at bo i det historiske kvarter.

Kristoffer havde sit mørkegrønne kokkeforklæde på. Han var i gang med at fremtrylle en lækker middag. I et af sine mange spontane indfald havde han indbudt deres jødiske venner Ari og Moshe til en typisk dansk middag, som samtidigt var kosher. Han sad på knæ på de kolde fliser foran ovnen og tjekkede temperaturen på en steg. Både duften og Kristoffers ansigtsudtryk tydede på, at alt gik, som det skulle. Han så undersøgende på Emil.

»Hvad har ramt dig? Han nogen tisset på din sukkermad? Er der kommet en kurre på tråden?« spurgte han.

De to kendte hinanden ud og ind. Hjemme i Aarhus havde de delt en lejlighed i fire år. De læste begge teologi på Menighedsfakultetet, og de var lige langt i studiet. Kristoffer var en god ven, men også lidt besværlig.

Mens Emil dækkede bord, gav han en kort version af den seneste udvikling. Han rundede af med Rachels opfordring til at finde ud af, hvordan man bliver forlovet med en ærbar jødisk pige.

Han så et muntert glimt i vennens øjne og blev klar over, at det måske ikke var klogt at indvi ham i en historie, som han ville elske at fortælle videre.

»Det bliver mellem os,« sagde Emil med en stemme, der lød mere skarp, end han havde tænkt.

»Amar!« sagde Kristoffer og trak en flad hånd hen over halsen. Ari og Moshe var et par gode venner fra den messianske menighed, som Emil og Kristoffer havde været med i. De var jævnaldrende og ugifte.

De fire var kommet i kontakt med hinanden, fordi både Kristoffer og Ari var rødhårede. En rødhåret israeler var så underligt et syn, at Kristoffer spurgte Ari, om han var sikker på, at han var jøde.

»Jeg er ikke den eneste rødhårede jøde,« svarede Ari. »Det er en velsignelse, vi har fået fra de irske korsfarere.«

Moshe havde et flot sort fuldskæg, der stod som en kontrast til de lyse dun, Emil havde tillagt sig i Israel.

Ari og Moshe havde aftjent tre års værnepligt, så de kendte store dele af landet, og de elskede at udfordre sig selv i den afvekslende natur lige fra ørkenture i Negev til traveture i Galilæa. De fire havde haft mange eventyrlige ture rundt i Israel.

Kristoffer, Moshe og Ari var atletisk byggede, men selv om Emil var mere ranglet, kunne han fint følge de tre andre i strabadserne.

De delte også troen på Jesus, selv om de to jøder ikke ville kalde sig kristne. Kirken havde for meget antisemitisme i bagagen, havde Moshe forklaret. Det forstod Emil godt, men han morede sig alligevel over de sproglige krumspring. Messias er det hebraiske navn for den frelser, som Gud lovede Israels folk gennem Det Gamle Testamente. Hvis man oversætter Messias til græsk hedder det Kristus. Om man kalder sig messiansk, eller man kalder sig kristen, er sprogligt helt det samme. Men det var det altså ikke for Moshe og Ari, så Emil respekterede deres ønske.

Da de sad bænket om bordet, som med nød og næppe gav plads til fire, fik Kristoffer samtalen drejet ind på jødiske traditioner. Med den mest uskyldige mine spurgte han: »Og hvordan er det så med traditioner i forbindelse med indgåelse af ægteskab?«

Han fortrak ikke en muskel, da Emil gav ham et spark over skinnebenet. Ari lagde sin højre hånd på bordet, så de kunne se hans ring. »Jeg spurgte en passende pige, og hun kunne ikke sige nej til mig. Så enkelt gør vi det,« lød hans svar.

»Hvis man altså ikke er så uheldig at blive forelsket i en ortodoks pige,« tilføjede Moshe og så ned.

»Undskyld. Det havde jeg lige glemt. Lyt til en mand med erfaring.« Ari lagde en hånd på Moshes skulder, men Moshe rystede på hovedet.

»Moshe er i gang med processen,« forklarede Ari. »Det handler om samtaler mellem de to familier. Typisk mellem hendes far og hans far. Der er meget, som skal afklares, og det sker alt sammen uden direkte indblanding fra de to hovedpersoner.«

»Og den indledende snak mellem fædrene kan godt tage laaang tid. Vi har ventet flere måneder nu,« lød det lidt opgivende fra Moshe.

»Hvad så, hvis man ikke har en far til at spørge pigens far?« Emil håbede, at hans ansigt kun viste høflig interesse, men pulsen bankede både i ørerne og i tærerne.

Ari trak på skuldrene. »Så har man vel et andet familieoverhoved. En storebror eller en onkel eller en fætter. Det er ikke så vigtigt. Man kan bare ikke gå selv.«

»Og du ved, at hun vil sige ja?« Emil så over på Moshe.

»Helt sikkert, men det hele er meget kompliceret. Og det bliver ikke bedre af, at hendes forældre ikke ved, at vi begge tror på Jesus. Lad os snakke om noget andet. Går I med til fredsdemonstrationen på søndag?«

Emil og Kristoffer så på hinanden. De vidste godt, at deres jødiske venner var aktive i den israelsk-palæstinensiske fredsbevægelse – også kaldt IP-foråret, men de havde aldrig selv været med til en demonstration.

IP-foråret var opstået som reaktion på en voldelig konflikt, der begyndte, da USA erklærede, at jøder har ret til at bo i Palæstina, på samme måde som palæstinensere har ret til at bo i Israel. At USA samtidig understregede, at jødernes bosæt-

telse på Vestbredden skulle ske i respekt for palæstinenserne, blev åbenbart ikke registreret af alle. USA's udmelding gav i hvert fald en gruppe jødiske bosættere inspiration til at blive mere provokerende. De gik bevidst efter en konfrontation med deres palæstinensiske naboer. De sædvanlige chikanerier blev trappet op. Ud over afbrydelse af strøm og lukning for vand, begyndte de også at bortføre børn, der var på vej til skole. Børnene kom hjem om aftenen, men det spredte frygt og vrede i de palæstinensiske landsbyer.

Bosætternes aktioner fik små grupper militante palæstinensere til at svare igen. Snart var de israelske medier fyldt med beretninger om knivstikkeri og skud mod tilfældige jøder – især i Jerusalem og Tel Aviv.

Men denne gang udviklede konfrontationen sig anderledes end tidligere. Som sædvanlig øgedes volden i en opadgående spiral, men nu fik den ikke opbakning. En gruppe unge jøder begyndte at holde demonstrationer, hvor de markerede deres sympati for palæstinenserne og lagde afstand til de ekstremistiske bosætteres vold og det israelske militærs ensidige indgreb. Flere bosættere sluttede sig åbenlyst til demonstrationerne, så det blev klart, at attentaterne mod palæstinenserne kun skyldtes et lille antal uromagere, som ikke blev bakket op af flertallet.

Også på den palæstinensiske side var mange blevet trætte af de provokatører, der i årtier havde ødelagt ethvert tilløb til en fredelig løsning. Snart sluttede en del palæstinensere sig til de jødiske fredsdemonstrationer, og så var IP-foråret en realitet.

Også i hæren fik konfrontationerne ret overraskende følger. Inden for det israelske militær havde der længe været en voksende gruppe værnepligtige, som havde samvittighedskvaler over den måde, palæstinenserne generelt blev behandlet på. De ønskede at respektere alle og undlod jævnlige

at følge ordrer, som kun gik ud på at ydmyge fjenden. Flere soldater blev anklaget for ulydighed, men det løb hver gang ud i sandet, for den officielle politik var, at palæstinenserne skulle behandles ligeværdigt. De fredselkende soldater gik sammen med IP-foråret, så soldater i uniform efterhånden var et meget synligt indslag i fredsdemonstrationerne.

»Jamen vi går da også ind for fred, så hvorfor ikke,« sagde Kristoffer, og så var det afgjort.

»Fint – og tak for en typisk dansk middag,« sagde Ari.

»Dansk og dansk.« Emil rystede lidt på hovedet. »Det kan faktisk ikke lade sig gøre at lave en typisk dansk middag med det, man kan købe i butikkerne her i Jerusalem. Men det smagte da altid lidt af fugl.«

»Det er nu alligevel sidste gang, jeg forsøger at lave flæskesteg af kalkun,« lød det tørt fra Kristoffer.

2

Søndag den 13. december

I Sacher Park var området op i retning af Knesset allerede tæt pakket, da de to danskere nåede frem sammen med Ari og Moshe. Danskerne blev straks budt velkommen og trukket ind i fællesskabet. Emil havde som altid sit avancerede lommekamera med: Han fik et par gode billeder af unge jøder og palæstinensere, der på eget initiativ stillede op med armene om hinanden.

Den store park dannede på stedet en naturlig græsklædt dal, der var omkranset af nåletræer. Luften var mæt af den friske duft af fyr. På stien i bunden af dalen stod en lille lastvogn, der tjente som scene for et band. Skråningerne var fyldt med demonstranter. Alle stod op, for det var for koldt til at sætte sig. To unge piger stillede sig ved mikrofonen på lastvognen og sang for på forårssangen.

Tiden er inde.

Ræk hånden frem til fred.

Vi er to folk,

men shalom og salaam vil fjerne skel.

Aris mobil ringede. Han undskyldte sig med et par ord på hebraisk til Moshe og forsvandt ind i mængden med retning mod scenen.

»Han er med i styregruppen, og nu har de åbenbart fået brug for ham,« forklarede Moshe.

Emil zoomede ind på den lille gruppe, der samledes ved

scenen. Et par israelske politifolk sluttede sig til dem. Ari trådte op på scenen.

»Sikkerhedspolitiet har opsnappet tegn på, at der måske kommer et terrorangreb her i aften. De sætter risikoen til mellemhøj. Nu ved I det, og så kan I selv beslutte, om I bliver eller går. Vi fortsætter arrangementet ...«

Han blev overdøvet af forsamlingen, som begejstret råbte bevægelsens slagord: »Smed sværd til plovjern! Smed sværd til plovjern!«

Ari vendte sig og trådte væk fra mikrofonen for at give plads til de to forsangere. Pludselig vaklede han og væltede ud over kanten på lastbilen. Et øjeblik efter faldt den ene af forsangerne om. Den anden forsanger sprang resolut ud i armene på dem, der stod lige ved bilen, og musikerne kastede sig fladt ned på scenen.

»De blev skudt. Jeg hørte skud!« råbte Moshe. Danskerne hørte kun råbene, men deres ører havde heller ikke fået tre års militærtræning.

Der blev banket på en mikrofon. »Rolig. Bliv på jeres pladser. Sæt jer stille ned og bevar roen,« lød det over højttalerne. Efter et øjeblik begyndte forsamlingen at sætte sig. Kun i udkanten var der uro. Soldater i forsamlingen trak ud mod periferien og afsikrede deres våben. Snart stod de i en beskyttende ring om demonstranterne med front mod de omgivende trægrupper. To ambulancer, som havde været i beredskab, var allerede fremme ved scenen.

Efter nogle minutter lød det over højttalerne: »To personer er såret af skud. Marian er kun ramt overfladisk. Aris tilstand er tilsyneladende kritisk. Flot, at I tager det så roligt. Vi har ikke brug for panik lige nu.« Et øjeblik efter lød et par guitarakkorder, og forårssangen lød ud over området.

Igen kom stemmen over højttalerne: »Sikkerhedsfolkene anbefaler os, at vi opløser mødet og går hver til sit. Men eks-

tremisterne skal ikke tro, at de kan lukke munden på os. Vi giver ordet til Doktor Hassan fra Betlehem Bible College og pastor Nathan fra Sharon-menigheden. De har forkortet deres indlæg meget. Og sikkerhedsfolkene tillader ikke, at vi bruger scenen, så de to ærede talere henvender sig til jer fra en mere sikker position.«

»To kristne?« sagde Emil og så spørgende på Moshe, der var travlt optaget af sin mobiltelefon.

»Ja, vidste du ikke det? Næsten alle i ledelsen af IP-foråret er Jesus-troende – på begge sider. Det er en del af de her også,« sagde han med en favnende bevægelse, der omfattede hele forsamlingen.

Lidt efter så Moshe op fra sin mobil. »Ari klarer sig,« sagde han med et stort smil og gav danskerne et fælleskram. Emil følte anspændelsen glide af sine skuldre som en klam kappe, han først opdagede, da den var væk.

»Vi skal hjem om en uge. Gider du holde mig orienteret?« spurgte han Moshe.

Sidst på aftenen åbnede Kristoffer for CNN for at se, om der var nyt om skudepisoden. Der var kun lidt. Den dominerende nyhed var truslen fra vulkanen Campi Flegrei ved Napoli, der viste tegn på et snarligt udbrud. Campi Flegrei er en ældgammel supervulkan, oplyste studieværten. Den har i længere tid været urolig, og der er forhøjet beredskab. Går den i udbrud, vil millioner af mennesker være truet. En halv million lokale har allerede pakket det mest nødvendige. De vil i løbet af de næste par dage blive evakueret til forberedte centre. Hvis truslen fortsætter, bliver næste skridt evakueringen af tre millioner.

»Emil. Kan du huske den der vulkan på Island for længe siden,« spurgte Kristoffer.

»Come on. Det kan du da heller ikke. Vi gik stadig med ble.«

»Tal for dig selv. Jeg husker det – eller måske har jeg fået det fortalt. Min far var i Madrid, og han måtte rejse hjem med tog, for ingen kunne flyve. Skulle vi ikke prøve at få vores flybilletter lavet om, så vi er sikre på at komme hjem?«

Det lød ikke spor realistisk. Emil tøvede, men Kristoffer insisterede.

»Jeg er klar til at rejse i morgen. Hvad vil du gøre, hvis vi ikke kan komme afsted om en uge som planlagt? Så misser du julen derhjemme.«

»Okay. Ja, det går jo ikke,« indrømmede Emil uden rigtig at mene det. »Du får ikke noget ud af det, men det er da gratis at forsøge.«

Lidt efter havde Kristoffer ændret deres billetter, så de skulle afstedtidligt næste morgen. Lige før Emil faldt i søvn, slog en tanke ned. Hvordan får jeg givet Rachel besked, inden vi rejser? Det går ikke at sende et brev til hendes hjem, for det vil alle i familien få at vide, og med den mor var det ikke klogt. Kan man mon skrive til hende på universitetets adresse? Han tvang tankerne væk, for de skulle tidligt op for at nå flyet, og han havde brug for søvn. Drømmen om et liv og et hjem sammen med Rachel var som et hjørne af Paradis, fantastisk og uendelig fjernt. Der var intet formål med at lade som om, det nogensinde kunne blive de to.

3

Mandag den 14. december

Der var totalt kaos i lufthavnen. Ekstra fly var sat ind, og alligevel måtte mange kæmpe forgæves for at få en plads. De tjekkede ellers ind to timer før afgang, men i security kom Kristoffer til at røbe, at de havde været med til en fredsdemonstration, og så blev sikkerhedstjekket så grundigt og langvarigt, at de måtte løbe hele vejen ud til gaten. Flyets dør blev lukket, straks de var kommet ind.

Flyskiftet i Wien gik glat, men Emil og Kristoffer havde fået plads langt fra hinanden. Som altid bøjede Emil hovedet og foldede hænderne, da informationerne om sikkerheden ombord var slut. Det bemærkede den unge mand i sædet ved siden af. »Undskyld jeg spørger, men er du kristen? Jeg kunne ikke undgå at se dig bede en bøn.«

Emil rakte hånden frem til hilsen. »Ja, jeg hedder Emil.«

Et stort smil bredte sig på det mørke ansigt, der var vansiret af et grimt og ret nyt ar ned over venstre side af ansigtet. En klap dækkede øjet, som efter arret at dømme var ødelagt. »Mit navn er Martin ... tidligere Mustafa. Er du dansker?« spurgte han og nikkede mod det boardingkort fra Wien til København, som Emil stadig havde i hånden.

Snart sad de i dyb samtale. Martin var vokset op som muslim i Etiopien. Han havde hørt om Jesus, og for en måned siden var han og hans hustru blevet døbt. Ved den lejlighed tog han navnet Martin, for missionæren, der døbte ham, var luthersk og dåbsoplæringen var forankret i Martin Luthers tro.

»Kom din kone så til at hedde Katharina?« spurgte Emil nærmest som en joke.

»Netop.« Svaret blev ledsaget af et smil, der lyste op i hele deres ende af flyet. »Som Luthers hustru.«

»Hvad er dit ærinde, siden du rejser uden Katharina?«

Martin sad længe stille. Der løb tårer ned over den højre kind, og så fortalte han.

Katharina og Martin gik til dåbsforberedelse i al hemmelighed, så det kom som en total overraskelse for familie og venner, da de skulle døbes. De kom begge fra muslimske familier, der overholdt sharia-lovene, og de blev truet med døden, fordi de havde hånet Muhamed ved at blive kristne. Katharina og Martin kendte risikoen, men de tog chancen. De havde forberedt en flugt, som skulle gennemføres, hvis det blev nødvendigt, men kun Martin kom afsted. Allerede natten efter den store dåbsfest i kirken var farbrødre på både hans og hendes side trængt ind til dem. De havde dræbt Katharina, men Martin var undsluppet hårdt såret. Han var i al hemmelighed blevet behandlet på et missionshospital, og nu var han på vej til sit mål, nemlig det land, som missionæren kom fra.

»Når jeg kommer til Danmark, søger jeg asyl, og så skal jeg bo i et center, til min sag er behandlet,« forklarede han.

»Jeg tror, du bliver sendt tilbage. Der er mange kristne i Etiopien, så du kan ikke påberåbe dig, at det er farligt for dig at være der,« mente Emil.

»Min hustru blev dræbt, fordi hun lod sig døbe, og jeg er mærket af mine forfølgere. Mange radikale muslimer er blevet vældig nidkære i deres overholdelse af Koranens krav om at hævne forhånelser af Muhamed, så jeg vil ikke være i sikkerhed nogen steder – måske ikke engang i Danmark. Bed for mig, broder Emil. Det må gå, som Gud vil.«

4

Onsdag den 23. december

Både Emil og Kristoffer kom hurtigt ind i rytmen i en dansk hverdag. Kristoffer havde haft orlov i Arla og var allerede et par dage efter hjemkomsten i gang igen. Det gav den gode sidegevinst, at køleskabet altid bugnede af mejeriprodukter, som medarbejderne måtte tage med hjem, fordi de var fejl-mærkede eller bulede. Efter nytår skulle Emil i gang med et job som konfirmandunderviser. Han havde prøvet det før, og han elskede at undervise. Nu så han frem til at bruge den inspiration og de mange fotos og videoer, han havde med hjem fra Bibelens land.

Det var godt at være hjemme igen, men Emil fandt hurtigt ud af, at en del var forandret. Der var sket noget med ham selv i det halve år i Jerusalem, og der var sket noget med Danmark. En dagligdag i konflikternes land havde givet ham en bedre forståelse af fjendskab og af forsoning. Han havde set, hvordan indgroede fjendebilleder ændrer sig, når mennesker mødes i et oprigtigt ønske om forsoning. Mødet med IP-foråret havde givet ham tro på en fredelig fremtid i Mellemøsten, og dermed måske i hele verden. Men han havde også set, hvordan en konflikt kan fortsætte i urimelig lang tid, hvis parterne ikke vil bevæge sig. En dag tog han sig selv i at sidde og lege fredsmægler, mens han lyttede til et skænderi i bussen.

Men grupperingerne var under forandring i Danmark, som de var i Bibelens land. Dernede var der for ti år siden et skel mellem jøder og palæstinensere. Nu ser det ud til, at

skellet ikke følger den etniske grænse, men går mellem de stridslystne og de fredselskende. Ekstremisterne bekæmper stadig deres politiske fjender, men de gør også livet surt for fredselskerne på deres egen side af grænsen. Ekstremisterne på begge sider er enige om at spænde ben for enhver tilnærmelse. Emil følte sig på linje med fredselskerne, men til sin overraskelse gik det op for ham, at de fleste i Danmark ville smide ham i kassen med ekstremister.

Tidligt om morgenen lillejuleaftensdag sad Emil i toget mod Silkeborg. Togture gav ham ofte lejlighed til at meditere over tilværelsen. I dag drejede hans tanker sig om den forestående jul. Storesøster Pia var gift med Poul. De havde tre piger.

Pia var den eneste i den nærmeste familie, han rigtig kunne snakke med. Lillesøster Mette kunne han besøge, men hun registrerede det ikke. Han havde et meget anstrengt forhold til sin far, og hans mor var forsvundet. Og nu var det jul, hvor familien skulle samles for at hygge sig.

Han var på vej for at hjælpe Pia i hendes bagerbutik. Hun var med god grund stolt af sin butik i byens centrum. Den var velforsynet med mange spændende brød og en rigtig hyggelig afdeling med nogle caféborde. Hendes koncept var at sætte priserne tyve procent under det almindelige niveau. Det gav ekstra travlhed, men også så høj omsætning, at den nødvendige fortjeneste godt og vel var hjemme. Og så var hun en dygtig konditor, hvis bryllupskager var vidt berømte.

De nærmede sig Silkeborg, og Emil gik frem mod udgangen. Han fik flere glimt af steder, han kendte fra sin tid som spejder. Da toget krydsede Sejsvej og åen, så han et par både, der var på vej ud af havnen.

Emil kom til at stå bag en dame, der febrilsk fægtede for at åbne døren ud til mellemgangen. Han kom til at tænke på en morsom anekdote og besluttede at afprøve den.

»Undskyld mig,« sagde han til damen. »Jeg har engang hørt en præst fortælle, hvordan man åbner de her døre.«

Damen trådte til side og så opmuntrende på ham. Emil gik et skridt frem og med hjertet i halsen tegnede han et flot korstegn foran døren. Den gled straks op, og ferieglade medrejsende bag ham klappede og lo. Han kom frem til udgangen, netop som han på togets højre side kunne se det kryds, hvor hans liv for ti år siden blev ramt af katastrofen.

Da tilstrømningen i butikken var på sit højeste stod Emil bag disken med butikkens uniform – et bagerjomfruforklæde – over sit eget tøj. I en kort pause mellem ekspeditionerne tørrede han disken med en klud, mens en kollega fyldte en kurv med velduftende skagensstykker. Han så i smug på Pia, der viste en ung mand hen til et cafébord. Det klædte hende at optræde som sælger. Hun kom hen til disken og bad Emil servere tre kopper kaffe med en småkage, når mandens ud-kårne kom.

»De vil gerne bestille en bryllupskage, og han lugter så meget af penge, at jeg tror, de tager en af de helt store,« sagde hun med et stort smil. Hun fandt ringbindet med billeder af tidligere mesterværker og gik hen til den unge mand med det. Et af kendetegnene på hendes kager var, at hun ikke bare placerede et brudepar af plastik på toppen. Hun lavede selv brudeparret i fondant, så de kunne genkendes på frisure, hårfarve, skæg og kropsbygning.

Den unge mand begyndte at blade i ringbindet, mens han jævnlige kastede et blik hen mod døren. Endelig lyste han op i et stort smil. Han rejste sig og gav en nyankommet mand et stort knus. Pia gik tøvende hen mod de to unge mænd og inviterede dem til at sætte sig ved bordet. Et øjeblik efter var Emil på vej med tre kopper kaffe på en lille bakke, men inden han nåede frem, rejste de to kunder sig. De gav høfligt,

men med alvorlige miner hånd til Pia, og så forlod de butikken uden at se sig tilbage.

Pia vinkede Emil ind i personalestuen. De to fyre var brudeparret. Hun havde venligt afslået at levere til dem og havde så ønsket dem en god fest, men med en kage fra en anden butik.

»Var det forkert af mig at afvise dem?« ville hun vide.

»Du skal følge din samvittighed. Vi er enige om, at et homoseksuelt ægteskab er imod Bibelen, og så kan det ikke være forkert at sige nej. Du kan vel ikke få problemer på grund af det?«

»Måske. De to var meget venlige og forstående, selv om de tydeligvis var skuffede. Jeg understregede, at det ikke var personligt. De må leve deres liv, som de vil, men jeg kan ikke bidrage til en fest for noget, som jeg mener, er forkert. Jeg tror, de forstod mig, og de var ikke vrede eller noget i den retning, men du ved jo, hvor stærk deres lobby er.«

»Men det her var ikke homoernes lobby. Det var to søde unge mænd,« understregede Emil med en stemme, der lød mere sikker, end han følte sig.

Pias bekymring var kommet bag på ham. For et halvt år siden ville hun ikke have tænkt over følgerne af et nej til at bidrage til de to unges bryllupsfest. Men der var sket meget, mens Emil var væk. I løbet af det halve år i Israel havde han ikke interesseret sig for, hvad der skete på den politiske scene i Danmark. Tiden blev brugt til intensive studier med henblik på kandidatafhandlingen.

Da Pia forklarede, hvor meget situationen havde ændret sig, mente han, at hun overdrev. Allerede inden han tog til Israel var kampagnen »Tolerance mod had« begyndt. Den blev lanceret af FN og skulle skabe en imødekommende og tolerant tone mellem alle verdens mennesker.

Kampagnen gik trægt indtil september, fortalte Pia. Da var tidszoneattentaterne begyndt. Dem havde han hørt om. Tirsdag den første september klokken otte om aftenen var en bombe eksploderet i New Zealand. En stor tv-station blev jævnet med jorden. Og så havde lignende attentater ramt i mere end halvdelen af tidszonerne, efterhånden som klokken blev otte jorden rundt. Kort tid før hver eksplosion kom der en besked, som gjorde det muligt at fange eksplosionen på film. En gruppe, der kaldte sig »Ligaen til beskyttelse af Guds navn« tog ansvaret. Beskeden lød på, at de ville fortsætte deres retfærdige handlinger, indtil tv-stationerne holdt op med at bringe gudsbespottelige programmer.

En dag i oktober var det biografernes tur. Igen fik tv-stationer jorden rundt et varsel, som gjorde det muligt at være på pletten ved sprængningen. Det betød, at næsten alle attentaterne blev bragt på direkte tv. Og det betød, at rædslen spredte sig med en ny sprængning i en ny tidszone hver time gennem et helt døgn. På grund af varslene blev kun få mennesker ramt, men frygten blev næret af de voldsomme billeder. »Ligaen til beskyttelse af Guds navn« tog igen ansvaret. De meddelte, at så længe der var mennesker, som så blasfemiske film, ville alle biografer være truet. Udførelsen af attentaterne lå på et professionelt plan, man ikke tidligere havde set. Ekspertter erklærede, at operationer i denne skala kræver grundig forberedelse, god økonomi og ekspertviden.

En simpel søgning på nettet viste, at mange gav islamister skylden, men muligheden for en konspiration mellem alle yderligtgående religiøse blev også nævnt.

Enkelte bebrejdede medierne, at de så villigt lod sig bruge af terroristerne. Hvis medierne stoppede med at dække attentaterne så massivt, ville det blive mindre interessant at fortsætte. Sådanne indvendinger blev mødt med beskyldninger om at knægte ytringsfriheden. Pressens ypperste formål

er altid at informere og sætte fokus på begivenhederne, uanset om det er gode eller dårlige nyheder, hævdede både mediechefer og politikere.

Allerede dagen efter de første tidszoneattentater blev der sat fuld kraft på FN's tolerance-kampagne, og sloganet »Tolerance mod had« spredte sig overalt. Under pres fra medierne og offentligheden gik mange lande i gang med at implementere den lovgivning mod intolerance, hadtale og hadhandlinger, som FN havde lagt op til. Nogle få debattører advarede mod udviklingen, der efter deres mening ville begrænse ytringsfriheden og åndsfriheden, men dem var der ikke mange, som ønskede at blive sat i bås med.

Tolerance-kampagnen kørte stadig på fuldt blus, og Pia var bange for, at den nu ville ramme hende.

»Jeg havde forventet en mere solbrændt søn,« sagde Emil's far, Søren, til velkomst, da Emil slæbte sin lille weekendkuffert ind i entreen i det store hus, der lå ned til Langsø i nærheden af gangbroen over til Odden.

Det har altid været sådan, at juleaften skal fejres i præstegården. Pia og hendes familie kommer allerede om formiddagen, så de kan være med til forberedelserne.

»Jeg kommer ganske vist fra syden, men Jerusalem om vinteren er ikke ligefrem solferie,« svarede Emil. Han måtte som sædvanlig anstrenge sig for at holde stemmen i et venligt leje. Han hørte hele tiden en sarkastisk undertone, når hans far sagde noget. Sådan opfattede Emil det i hvert fald, og det faldt ham aldrig ind, at han kunne tage fejl.

Der var dækket fint op til to i spisestuen, og en herlig duft fra køkkenet fik tænderne til at løbe i vand. Emil så sig omkring. Designermøblerne og de moderne malerier kunne gå direkte i Bo Bedre. Det var et resultat af mors hånd, men de

personlige ting, der i sin tid havde gjort hendes indretning hyggelig, forsvandt kort tid efter, at hun selv forsvandt.

Det hørte med til fars facade, at han gerne ville fremtræde som en avanceret kok. Emil samlede al den velvilje, han kunne finde. Han roste maden og spurgte til valget af vin, så hans far kunne holde et lille foredrag om det.

Selvom de ikke havde været sammen det sidste halve år, ebbede samtalen ud i løbet af måltidet. Søren trak sig tilbage til kontoret for at se nyheder, og Emil gik i gang med det projekt, han havde planlagt til lillejuleaften. Han gik ind på sin hjemmeside for at opdatere de sidste uger fra Israels-turen.

Han hentede billederne ned fra skyen. Rachel var med på flere af dem. De blev arkiveret i en særlig privat mappe. Et enkelt blev baggrund på hans mobil. Der var så meget af Jerusalems gamle bymur med som baggrund, at ingen kunne opfatte det som et portræt af en bestemt kvinde. Men når han zoomede ind, stod hun der og smilede til ham.

Gruppebillederne fra universitetet vakte mange gode minder. Det var en spændende flok studerende fra Israel og fra store dele af verden, der var samlet om en fælles interesse. Der var mange gode billeder fra ekskursionerne til spændende historiske steder, og der var dramatiske billeder fra udfordrende ture sammen med Moshe og Ari i den afvekslende natur.

Da han kom til billederne fra fredsdemonstrationen, fik han et chok. Der var flere af situationen, hvor arrangørerne konfererede med sikkerhedsfolk ved lastbilen. På det tredje stod Rachel pludselig midt i flokken. Hun drejede hovedet og så hen mod kameraet, som om hun kunne mærke ham. Der var ingen tvivl. Det var hendes ansigt, hendes holdning og hendes påklædning. Hun var også med på de andre billeder, men kun fra ryggen. Det var nok grunden til, at han ikke havde opdaget hende midt i begivenhederne.

Igen blev han mindet om, hvor lidt han egentlig vidste om Rachel. Hun havde fortalt begejstret om IP-foråret, men han havde ingen anelse om, at hun var med i ledelsen.

De havde snakket rigtig godt. Hun var sød, opmærksom, intelligent og fantastisk. Også lidt eksotisk. Og uopnåelig. Deres besøg i Gravkirken var første gang, han var helt alene med hende. Og måske også den sidste.

Frieriet var måske nok lidt panisk, fordi han snart skulle hjem, men det var ikke spontant. Siden han så hende første gang, var han ikke et øjeblik i tvivl om, at hun ville berige hans liv som ingen andre kunne.

Nu var hun sikkert overbevist om, at han havde opgivet hende. En skrækkelig tanke. Men når han nu vidste, at hun var med i ledelsen af IP-foråret, var der vel en mulighed for at finde frem til hende? Måske kunne han få Moshe til at give hende en hilsen. Emil sendte en sms til ham med det samme, vedhæftet et billede af Rachel.